

ODMEVI ZBORA SAMOUPRAVLJAVCEV

Naše bralce smo že v zadnji številki EMAJLIRCA obvestili, da se pripravlja zbor samoupravljalcev za katerega so dali pobudo delegati II. kongresa samoupravljalcev in predsedniki delavskih svetov iz 17 delovnih organizacij občine Celje. Zbor samoupravljalcev je bil 21. maja. Poleg predsednika našega delavskega sveta inž. Šulgaj Vilija so se zbora udeležili še predsedniki svetov večjih delovnih enot. Na zbor so povabili 395 samo-

nega amandmaja je bilo rečeno, da so bili v celjski občini doseženi dokajšni uspehi saj je večina delovnih organizacij predložila statute, vendar so bile v nekaterih statutih take določbe, ki o odločanju organizacij združenega dela ničesar ne določajo tako, da v bistvu te organizacije o ničemer ne odločajo.

Iz poročila izhaja, da nekatera podjetja, med njimi tudi naše odstopajo od načela ponovne izvolitve direktorja podjetja. Tako je v

je močno zavzel naj bi do konca leta bil najmanjši osebni dohodek 1.000,00 din pod pogojem, da delavec dela poln delovni čas in da doseže povprečne uspehe pri delu.

Izredno zanimiva in konkretna je bila razprava Milana Kavčiča, ki je jasno povedal, da sprejemamo sklepe, in to mnogo preveč sklepov na vseh ravneh, vprašanje pa je kako jih uresničujemo.

Povedal je, da imamo v Celju zastarele stroje in naprave in slab zrak. Mnogo premalo je medsebojne pomoči med delovnimi organizacijami. Zastarela industrija je mnogo storila, da je pomagala novi industriji, ta pa ne

UTRINKI

Po predlaganih ustavnih amandmajih so sledile številne razprave. Stališče do naše današnje stvarnosti je zavzel v svojih resolucijah tudi sarajevski kongres samoupravljalcev. Kot vse kaže bodo ustanovni amandmaji v kratkem sprejeti v zvezni skupščini.

V vseh razpravah se vleče kot rdeča nit samoupravljanje, kot temeljni kamen naše družbene ureditve. Ko so se vrnili celjski delegati s kongresa samoupravljalcev so predlagali naj se ustanovi zbor samoupravljalcev v občini Celje. Predlogov je mnogo, resolucije imajo svojo konkretno vsebino, vse je naperjeno k enemu in istemu cilju — izboljšanju samoupravljanja in s tem celotnega našega gospodarstva.

Po vseh maratonskih razpravah, pa se bomo morali lotiti vseh naših nalog, ki izhajajo iz ustavnih sprememb bolj konkretno in načrtno. Vse se ne bo spremenilo kar čez noč temveč postopoma in z vztrajnim delom.

V bistvu je naš proizvajalec razumel vse ustvarne spremembe, saj so končno odraz hotenja delovnih ljudi naše socialistične domovine. Kot vedno jih bo znal naš delovni človek tudi izvajati na svojem delovnem mestu in kjerkoli je to potrebno.

Pri krepitvi samoupravljanja kot pravimo, pa bomo morali in moramo doseči tako pri nas kot drugod po Sloveniji kjer prevladuje zastarelost strojnega parka modernizacijo istega predvsem s svojim lastnim delom in pravičnejšo delitvijo dohodka med podjetjem in družbo, ki bo omogočila razširjeno reprodukcijo, vendar ne na rovaš delovnega človeka, ki že itak težko shaja ob naraščajoči draginji in z majhnimi osebnimi dohodki.

Kot upravljalci pa moramo predvsem doseči tiste cilje, ki si jih je zastavilo naše podjetje z vztrajnim delom in pravo zavestno socialistično disciplino.

Povsod mora biti navzoče vprašanje človeka, kajti on je tisti brez katerega ne more obstojati niti stroj niti podjetje. Zato bomo morali preiti še marsikatero oviro pri oblikovanju sodobnega in svobodnega upravljalca kar bomo s skupnimi močmi, razumom, presojo in vztrajnostjo tudi dosegli.

—ej—

Leto XXI.
St. 6
20. 6. 1971

Celje - skladišče

D-Per

214/1971

1119710481,6

COBISS

OSREDNJA KNJ. CELJE

GLASILO DELOVNE SKUPNOSTI EMO CELJE

upravljalcev iz raznih podjetij in ustanov, prišlo bo jih je 213.

Namen tega zbora je bil vzpodbuditi hitrejše uresničevanje sklepov sarajevskega kongresa, uveljavljanje neposrednega samoupravljanja, nagrajevanja po delu in integracijskih procesov.

Milan Kavčič

Vsi, ki so bili povabljeni na zbor, so prejeli gradivo, predsednik komisije za samoupravljanje pri občinskem sindikalnem svetu Anton Erjavec pa je imel uvodni referat o nalogah pri utrjevanju in nadaljnjem razvoju samoupravljanja.

Posebej je opozoril, da so pri- sotne težnje po zmanjševanju samoupravnih pravic delovnih enot in po koncentraciji moči. Ponekod imajo poslovni odbori večjo veljavo kot delavski sveti, značilno pa je, da se število kolektivnih izvršilnih organov zmanjšuje.

Po besedah tovariša Erjavca dajejo statuti podjetij stvarno osnovo za nadaljnji razvoj samoupravljanja, ustavna dopolnila pa bodo bistveno pripomogla k uveljavitvi samoupravnih pravic delovnega človeka.

Pri uresničevanju XV. ustav-

našem statutu določeno, da delovnega mesta direktorja ni treba rapisati, če je podjetje štiri leta poslovalo z uspehom in je bilo poslovanje nad povprečjem podjetij iste stroke v SFRJ.

Tak avtomatizem pa velja za dve mandatni dobi ali osem let. Podobna načela kot pri nas pa so še v nekaterih drugih podjetjih le da niso časovno omejena.

Gradivo, ki ga je obravnaval zbor samoupravljalcev prikazuje, da so v delovnih organizacijah različni sistemi delitve osebnih dohodkov, niso pa urejeni pogoji za oblikovanje dohodka.

V razpravo o vprašanih samoupravljanja sta posegla dva nekdanja predsednika našega delavskega sveta Vili Končan in Milan Kavčič. Vili Končan, ki je sedaj tajnik občinskega sindikalnega sveta, je rapravljal o delitvi osebnih dohodkov, o razponih in eksistenčnem minimumu. Povedal je, da sicer razponi znotraj delovnih organizacij niso pretirani, so pa velike razlike med osebnimi dohodki delavcev istih kvalifikacij v eni in drugi delovni organizaciji, saj razmerje presega celo razpon 1:2. Vili Končan se

Vili Končan

Viljem Šulgaj

čuti potrebe, da bi sedaj pomagala podjetjem, ki imajo zastarele strojne parke.

Ivan Kramar, predsednik občinskega sindikalnega sveta je med drugim poudaril, da v Celje ni dotoka kapitala, vendar ni tudi razvojnih programov. Te programe bi morala podjetja čimprej pripraviti. Kot primer počasnega reševanja gospodarskih vprašanj je omenil, da je naša tovarna vložila pri Ljubljanski banki finančni aranžma že pred devetimi meseci, vendar do danes rešitev še ni znana.

Številni diskutanti so razpravljali še o raznih drugih gospodarskih, kulturnih in socialnih vprašanih. Govorili so o samoupravnem odločanju v krajevnih skupnostih, o usposabljanju za samoupravljalce, o utemeljenosti ustanovitve konference samoupravljalcev, o integraciji, o varstvu otrok in podobno.

V razpravi je sodeloval tudi predsednik našega delavskega sveta inž. Viljem Šulgaj. Njegovo razpravo objavljamo v celoti.

PROBLEMI UVELJAVLJANJA DELOVNE SKUPINE

V naši delovni organizaciji, kakor tudi verjetno v drugih je še vedno aktualno vprašanje take notranje samoupravne organizacije dela organov upravlja-

(Nadaljevanje na 2. strani)

ODMEVI ZBORA SAMOUPRAVLJAVCEV

(Nadaljevanje s 1. strani)

nja, ki naj bi delavca kar najbolj mogoče zainteresirala, da neposredno sodeluje v samoupravnih odločitvah, kajti to je neizogibno, če hočemo, da bo proizvajalec pozitivno vplival na razvoj gospodarjenja v podjetju.

Leta 1960 smo sprejeli organizacijsko strukturo samoupravljanja in že takrat nam je bilo jasno, da decentralizacija našega samoupravljanja ne sme in ne more biti le formalna, taka, da namesto enega delavskega sveta postavimo več delavskih svetov temveč, da moramo najti, kakor tudi uzakoniti tako obliko decentralizacije, ki bo omogočila neposredno udeležbo proizvajalcev pri odločanju.

Zastarel in zapleten proces proizvodnje je bil močna ovira pri uveljavljanju decentralizacije našega samoupravnega sistema, kljub temu pa nam je uspelo, da so se delavski sveti uveljavili pa tudi sveti proizvajalcev, ki so jih sestavljale določene skupine delavcev, kateri so opravljali določeno delo v procesu proizvodnje.

Pristojnosti svetov proizvajalcev so bile uzakonjene v tedanjih pravilih, pozneje pa v statutu podjetja.

Ti sveti proizvajalcev so se v poznejši dobi preimenovali v zbor proizvajalcev, sedaj, po spremembah statuta podjetja pa v zbor delovnih skupin.

Že v začetku so sveti proizvajalcev lahko postavljali komisije, katere so reševale zadeve iz njihove pristojnosti, centralni delavski svet pa je dne 18. 11. 1961 izdal vsem svetom ekonomskih enot in svetom proizvajalcev posebno listino o njihovih zakonitih pristojnostih.

S te mje bila uzakonjena decentralizacija samoupravljanja, vendar je naletela na ovire.

Sveti proizvajalcev so zahtevali dnevni pregled uspehov njihovega dela, če pa to ni mogoče, vsaj tedenski izračun, da bi lahko zaznali kaj morajo storiti v procesu proizvodnje, za večjo produktivnost.

Hitre organizacijske rešitve zlasti v smeri večje tehnološke, tehnične, strokovne, ekonomske in socialne problematike na njihovem področju dela, pa tudi za izboljšanje celotnega procesa proizvodnje.

Načrtne strokovne analize in hitro uresničevanje njihovih rezultatov.

Odpravo dualistične prakse upravljanja kot posledice dveh zastarelih linij upravljanja, delavske in administrativne in smotrna uvedba enotnega sistema upravljanja in vodenja, kar je bilo uresničeno šele s XV. ustavnim amandmajem.

Iz teh zahtev, ki vsebujejo želje po postopni modernizaciji proizvodnega procesa se da izluščiti dejanske vzroke, zakaj se ta oblika neposrednega samoupravljanja vse do današnjih dni ni bolj razvila.

V desetletni dobi obstoja decentraliziranega sistema lahko ugotovimo, da se je ta uveljavljal in se že uveljavlja vzporedno s tehničnim napredkom podjetja, da pa njegov razvoj in hotenja nepo-

srednih proizvajalcev gredo daleč pred njim.

Po spremembi zvezne ustave, ki je nastala s XV. amandmajem, ima odločanje neposrednih proizvajalcev velik pomen za napredek samoupravnega sistema. Zaradi tega smo po dolgotrajni razpravi postavili tudi v dopolnjenem statutu podjetja v ospredje neposredno udeležbo delavcev v samoupravljanju.

Določili smo zbere delovnih skupin, ki jih sestavljajo delovni ljudje v obratih in službah.

Če obrat ali služba šteje več kot sto ljudi, tvorijo zbor delovne skupine delovni ljudje v nižji organizacijski obliki, pri čemer se v posamezni obliki, ki to število presega organizirajo po še nižjih oblikah.

Zbori delovnih skupin imajo pravico in dolžnost da:

— sodelujejo pri predlaganju kandidatov za člane delavskega sveta podjetja in svete delovnih enot ter posebnih enot ter za

člane drugih predstavniških organov,

— predlagajo odpoklic delavskega sveta podjetja in sveta delovne enote ali posameznih njegovih članov, kot je to posebej določeno,

— predlagajo spojitev, pripojitev ali ukinitve delovne enote,

— razpravljajo in dajejo pripombe na vse važnejše načrte, sklepe in splošne samoupravne akte, ki jih sprejemajo v svoji pristojnosti samoupravni organi, kot npr. perspektivni in letni plani, zaključni računi, poslovna poročila, organizacijska dela, delitev dohodka, varnost pri delu itd.,

— obravnavajo temeljna načela vprašanja organizacije in izvajanje obrambnih priprav članov delovne skupnosti,

— dajejo pripombe in predloge za delo delavskega sveta podjetja in sveta delovnih ter posebnih enot ter postavljajo na te organe vprašanja,

— sprejemajo in dajejo informacije,

— postavljajo vprašanja o delu enote in poslovanju podjetja,

— razpravljajo o vseh drugih vprašanjih, kadar je to s statutom ali kakšnim drugih predpisom podjetja določeno.

Pri našem nadaljnjem delu si bomo prizadevali, da sedanjo stopnjo razvoja samoupravljanja še naprej razvijamo, zlasti v smeri boljšega uveljavljanja zborov delovnih skupin, ki so po dosedanjih izkušnjah zelo primerna oblika organiziranega in smotrnega samoupravljanja.

Hitrejši razvoj uveljavljanja zborov delovnih skupin pri neposrednem samoupravljanju pa je v mnogočem odvisen od modernizacije proizvodnega procesa ter od drugih faktorjev, kot so politični, socialni, kulturni in drugi, ki ugodno vplivajo na razpoloženje samoupravljalcev pri njihovem prizadevanju za smotrno gospodarjenje in večjo produktivnost dela.

IZOBRAŽEVALNA AKCIJA ZA VARSTVO PRI DELU

Številne nesreče pri delu po raznih podjetjih, katerim je botrovala brezbriznost in malomarnost so dale povod za skrajno zaostritev odgovornosti za varstvo pri delu. Republiška inšpekcija dela je to vprašanje močno zaostрила tudi pri nas.

Med drugim je ugotovljeno, da delavci, ki delajo na posameznih delovnih mestih, kakor tudi njihovi nadrejeni premalo poznajo predpise o varstvu pri delu, zlasti tiste, ki se njih neposredno tičejo.

Po temeljnem zakonu o varstvu pri delu so dolžna podjetja organizirati varnostno izobraževanje in preizkušanje znanja. Po tem zakonu ne sme nihče samostojno opravljati, voditi ali nadzorovati delo, če ni pred tem opravil PREIZKUS ZNANJA O VARSTVU PRI DELU. Prav tako ne more prevzeti odgovornosti za tako delo.

Naše podjetje je prejelo že meseca decembra 1970 odločbo republiškega inšpektorata dela s katero je postavljen rok, da mora biti izvedena akcija izobraževanja do konca marca letošnjega leta. Če se taka akcija ne izvede, so predpisane zelo stroge kazni.

Spričo takega stanja se je vodstvo podjetja odločilo, da predlaga samoupravnim organom nujne ukrepe za izvedbo akcije o izobraževanju delavcev za varstvo pri delu.

Vsi delavci, ki samostojno opravljajo ali nadzorujejo delo v tovarni bodo morali obiskovati predavanja in po končanih predavanjih opraviti preizkus znanja iz snovi varstva pri delu.

Vsi tisti delavci, ki so na kakršnekoli položaju ali delovnem mestu in morajo opraviti tečajje ter preizkus znanja, pa se bodo temu izmikali, ne bodo mogli opravljati odgovornega dela.

Pri izobraževalni akciji bodo morale s polno odgovornostjo sodelovati strokovne službe, akcija pa bo morala potekati stalno in ne kampanjsko in bo morala zajeti vse delavce, ki so pa čeprav

začasno premeščeni iz enega delovnega mesta na drugo in seveda vse novo sprejete delavce in delavke.

Izobraževalna akcija se deli na dva dela. V prvem delu se bodo delavci seznanili v splošnem o varstvu pri delu, o nesrečah in dajanju prve pomoči ter o požarni varnosti kar velja za vse zaposlene v podjetju. Drugi, specialni del akcije pa zajema varno delo na škarjah in stiskalnicah, varno delo žerjavovodij in signalistov, varnost pri transportu itd. Ta del morajo opraviti tisti delavci, ki opravljajo tako delo na svojih delovnih mestih.

Za izvedbo akcije pa so potrebna finančna sredstva, ki jih je treba nujno zagotoviti.

V oddelku za varstvo pri delu so nam povedali, da se tu pa tam pojavi med posamezniki odpor zoper tako izobraževanje, da pa velika večina delavcev, ki so doslej poslušali predavanja in prestali preizkus znanja odobrava take akcije kot izredno koristne za preprečitev nesreč pri delu.

V nekaterih delovnih organiza-

cijah kot npr. STT Trbovlje, so s takimi akcijami dosegli, da so se poškodbe pri delu zmanjšale kar za 60 %.

S takim načinom izobraževanja in preizkusa znanja o varstvu pri delu je zagotovljeno, da delavec, ki je preizkus znanja uspešno opravil, neposredno odgovarja za poskodbu, ki nastane zaradi njegovega malomarnega odnosa do varnostnih predpisov.

Menimo, da je prav, da smo naše člane kolektiva seznanili s tem perdogom vodstva podjetja o izobraževalni akciji, ki jo bo na eni prihodnjih sej obravnaval in prav gotovo potrdil tudi delavski svet.

Končno je treba poudariti, da je taka akcija nujno potrebna, če hočemo dosledno izvajati ustavna načela o skrbi za delovnega človeka in da ne bo med nami nikogar, ki bi se takemu nujno potrebnemu izobraževanju iz kakršnihkoli razlogov izmikal. In končno, to moramo storiti na zahtevo pristojnega oblastnega organa.

ej

Naši racionalizatorji

Sodeč po prijavi racionalizacij, so naši člani kolektiva razumeli po tej dejavnosti v času stabilizacijskih ukrepov kakor tudi pozneje. Komisija za racionalizacije prejema kar lepo število prijav, prav pa bi bilo, če bi teh bilo še več.

Ladislav Sotošek iz pocinkovalnice je predlagal kako pridobivati cink iz cinkovega pepela. Komisija je priznala predlog kot koristen in določila zanj nagrado primerno za tak predlog.

Franc Žerjav je samoiniciativno držalo nožev za struženje stranskih obročev za avtokolesa

tako, da je omogočeno vpenjanje nožev z večjim presekom nosilcev »Vidia« ploščic. Na ta način je omogočeno nemoteno delo tudi v primerih, ko zmanjka že predvidenih nožev, ki so zaradi manjše dimenzije bolj izpostavljeni raznim okvaram. Komisija je predlog nagradila v skladu s pravilnikom.

Jože Jager in Jože Murko sta predlagala izboljšanje varjenja ročajev na kotle s čimer sta odpravila težko delo in predhodno emajliranje ročajev. Tudi ta predlog je komisija primerno nagradila.

SPLOŠNI DRUŽBENI DOGOVOR

Zadnje mesece se je mnogo govorilo o splošnem družbenem dogovoru o delitvi dohodka in osebnega dohodka. Ker je ta dogovor sklenjen in so ga podpisali predsednik izvršnega sveta skupščine SR Slovenije Stane Kavčič, predsednik republiškega sveta zveze sindikatov za Slovenijo Tone Kropušek in predsednik gospodarske zbornice SR Slovenije Leopold Krese ga v celoti objavljamo.

Da bi se samoupravno sporazumevanje na področju delitve dohodka in osebnih dohodkov razvijalo v duhu ustavnih amandmajev;

da bi se uveljavili taki samoupravni sporazumi, s katerimi delovni ljudje v organizacijah združenega dela določajo in usklajujejo osnove in merila za delitev dohodka in osebnih dohodkov tako, da bo delitev temeljila na rezultatih dela in na poslovnih uspehih in da bo spodbujala napredek gospodarjenja;

da bi samoupravno sporazumevanje bilo čimbolj organizirano in v skladu z njegovo družbeno vlogo in namembnostjo;

da bi omogočili in zagotovili presojo ali so samoupravni sporazumi skladni z zakonom,

so Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, Republiški svet Zveze sindikatov za Slovenijo in Gospodarska zbornica SR Slovenije na podlagi 15. in 16. člena zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov (Uradni list SRS št. 4/71 — v nadaljnjem besedilu: zakon), sprejeli

no sposobnost gospodarske organizacije tedaj, če zavezujejo podpisnike za praviloma progresivno vlaganje sredstev v materialno osnovo združenega dela, pri čemer lahko kot merilo določijo tudi najnižjo stopnjo akumulacije. Stopnjo akumulacije predstavlja razmerje med sredstvi za razrešitev materialne osnove združenega dela (izločena sredstva v poslovnih in rezervni sklad ter amortizacija nad predpisanimi stopnjami) in poprečno vloženi sredstvi.

2. člen

V verifikacijskem postopku se presoja, kako so v samoupravnih sporazumih določeni kalkulatívni osebni dohodki v smislu prve alineje 2. člena zakona in primerja, kolikšna je njegova raven. Verifikacijska komisija izhaja pri tem iz predpostavke, da so kalkulatívni osebni dohodki predvsem obračunski elementi za izračun spodnje ravni sredstev za osebne dohodke; zneski kalkulatívni osebni dohodkov za posamezne obračunske skupine, ki ne pomenijo osebnega dohodka delavcem te skupine, pa znašajo:

I. za skupino delavcev, ki niso pridobili nobene kvalifikacije, je kalkulatívni neto osebni dohodek 800 dinarjev na mesec (indeks 100);

II. za skupino delavcev, ki so se po osnovnem šolanju priučili za določena dela ali poklice, je kalkulatívni neto osebni dohodek 900 dinarjev na mesec (indeks 113);

III. za skupino delavcev, ki so končali poklicno šolo po zakonu o srednjem šolstvu, je kalkulatívni neto osebni dohodek 1.450 dinarjev na mesec;

IV. za skupino delavcev, ki so končali splošne srednje šole, tehnikume, delovodske šole, tehnične šole, tehnične srednje šole, če je trajalo to šolanje najmanj tri leta; za delavce z izpitom za visokokvalificiranega delavca in delavce, ki so opravili z zakonom predpisani strokovni izpit za pridobitev srednje strokovne izobrazbe, je kalkulatívni neto osebni dohodek 1.700 dinarjev na mesec (indeks 213);

V. za skupino delavcev, ki so končali višjo šolo, prvo stopnjo fakultete oziroma so opravili z zakonom predpisani strokovni izpit za pridobitev višje strokovne izobrazbe, je kalkulatívni neto osebni dohodek 2.000 dinarjev na mesec (indeks 250);

VI. za skupino delavcev z diplomom visoke šole ali fakultete je kalkulatívni neto osebni dohodek 2.500 dinarjev na mesec (indeks 313);

VII. za skupino delavcev, ki so po diplomu visoke šole ali fakultete opravili še javno priznano specializacijo (magistratura, ipd.),

je kalkulatívni neto osebni dohodek 2.700 dinarjev na mesec (indeks 338);

VIII. za skupino delavcev, ki so si pridobili doktorat znanosti, je kalkulatívni neto osebni dohodek 3.000 dinarjev na mesec (indeks 375).

Vsi ti zneski veljajo za poln delovni čas.

Za delovna mesta, ki so s splošnim aktom delovne organizacije določena kot vodilna, oziroma za delavce, ki so individualni izvršilni organi upravljanja, se obračunavajo kalkulatívni neto mesečni osebni dohodki po dejanski strokovni usposobljenosti delavca na takem delovnem mestu, povečani za odstotek določen s samoupravnim sporazumom, vendar največ za 40 %.

Podpisniki tega dogovora povečujejo navedene zneske kalkulatívni neto osebni dohodkov ob koncu leta v skladu z ugotovljenimi povečanji življenjskih stroškov, kadar Zavod SRS za statistiko ugotovi, da je porast življenjskih stroškov višji kot 5 % na leto; pri tem je treba skladno z ekonomsko politiko SR Slovenije upoštevati porast družbene proizvodnosti dela.

3. člen

Za primerjalni postopek po 3. odstavku 16. člena zakona se uporabljajo:

— sredstva za kalkulatívne osebne dohodke, ki so vsota produktov med zneski kalkulatívni osebni dohodkov po stopnjah strokovne usposobljenosti po 2. členu ter številom zaposlenih na podlagi vkalkuliranih ur (182 ur na mesec) in z upoštevanjem dela v podaljšanem in nočnem delovnem času po 10. členu tega dogovora;

— znesek, namenjen za zadovoljevanje skupnih potreb delavcev, razen za izobraževanje in za strokovno izpopolnjevanje, stanovanjsko gradnjo ter namenskih dotacij za kulturno-prosvetno in socialno-zdravstveno dejavnost (7. člen tega dogovora);

— sredstva za osebne dohodke, odvisna od poslovnega rezultata.

4. člen

V verifikacijskem postopku je treba ugotoviti, kakšne posebne delovne pogoje in posebne pogoje poslovanja, ki vplivajo na višino kalkulatívni osebni dohodkov in na doseženi dohodek, upoštevajo samoupravni sporazumi. Treba je tudi oceniti, po kakšnih merilih in v kolikšnem obsegu samoupravni sporazumi vrednotijo te pogoje. Za to delo uporablja verifikacijska komisija primerjalne podatke med družbeno dogovorjenimi in v določenem obdobju izločenimi sredstvi za osebne in skupne potrebe delavcev, preračunana na pogojno nekvalificiranega delavca.

Samoupravni sporazumi lahko določajo zneske kalkulatívni osebni dohodkov po stopnjah dejanske strokovne usposobljenosti zaposlenih; pri zaposlenih v neposredni proizvodnji pa izjemoma tudi po stopnji strokovne usposobljenosti, ki jo priznavajo splošni akti podpisnikov samo-

upravnega sporazuma.

Če se v samoupravnih sporazumih zneski kalkulatívni osebni dohodkov določeni za poklice oziroma delovna mesta, se zaradi primerjave le-ti razvrstijo v eno izmed v tem dogovoru navedenih stopenj strokovne usposobljenosti. Tako je v verifikacijskem postopku mogoče presojeti usklajenost vrednotenja dela, primerjati pa je mogoče tudi skladnost samoupravnih sporazumov z zakonom.

5. člen

Podpisniki tega dogovora soglašajo, da je v verifikacijskem postopku treba posebej oceniti, kako posamezni samoupravni sporazumi z delovanjem enakih in značilnih delovnih mest, tipičnih poklicev ali skupine poklicev, omogočajo vrednotenje elementov teh delovnih mest in poklicev po enakih merilih. To naj zagotovi, da bodo med osebnimi dohodki istih ali sorodnih poklicev, zaposlenih pri enakih ali sorodnih delih, samo tiste razlike, ki so posledica različnosti v delovni storilnosti, v rezultatih dela, v delovnih pogojih in v naložbah v razširjeno reprodukcijo.

6. člen

Podpisnik tega dogovora soglašajo, naj bi najnižji osebni dohodek za normalni delovni uspeh (učinek) v polnem delovnem času znašal 800 dinarjev neto na mesec.

Samoupravni sporazumi določajo ustrezna merila za najvišji dogovorjeni osebni dohodek (kot na primer velikost delovne organizacije glede na število zaposlenih, ustvarjen dohodek na zaposlenega, odnos do poprečnega osebnega dohodka, doseženega v delovni organizaciji ipd.). Podpisniki tega dogovora soglašajo, naj bi najvišji osebni dohodek za normalen delovni uspeh (učinek) v polnem delovnem času ne znašal več kot 6.000 dinarjev neto na mesec.

7. člen

Podpisniki tega dogovora soglašajo, da so lahko najvišji zneski za financiranje skupnih potreb delavcev tile:

— do 600 din neto na leto na zaposlenega za regres za letni dopust; ta sredstva vključujejo tudi regresiranje oskrbnega dne v počitniških domovih,

— do 50 din neto na mesec na zaposlenega delavca za regresiranje prehrane; ta znesek se ne sme izplačevati v gotovini posamezniku.

Če podpisniki samoupravnih sporazumov izplačujejo večje zneske kot so določeni v samoupravnih sporazumih oziroma v predhodnem odstavku tega člena, se takšni presežki vračunajo v obseg sredstev po 21. členu zakona.

Samoupravni sporazumi določijo merila za oblikovanje, najnižje zneske za financiranje skupnih potreb delavcev, za izobraževanje in za regres za letni dopust.

(Nadaljevanje na 4. strani)

SPLOŠNI DRUŽBENI DOGOVOR

(Nadaljevanje s 3. strani)
8. člen

Podpisniki tega dogovora soglašajo, da ni mogoče verificirati samoupravnih sporazumov, če le-ti določajo višje zneske osebnih prejemkov, ki bremenijo materialne stroške, kot so dogovorjeni v tem členu, in sicer:

— polna višina dnevnic za potovanje v Jugoslaviji največ do neto 80 dinarjev in stroški za prenočevanje po predloženem računu;

— dnevnic za potovanje v inozemstvo v višini, določeni s predpisom, veljavnim za upravne organe;

— povračilo za uporabo lastnega vozila v službene namene neto 0,90 dinarjev za dejansko prevoženi kilometer, s čemer se izloča obračun pavšala;

— povračilo zaradi zvišanih stroškov za ločeno življenje največ do neto 500 dinarjev na mesec.

Nadomestilo za večje materialne stroške, ki jih ima delavec med bivanjem in delom na delovišču izven svojega stalnega bivališča (terenski dodatek), znaša največ do neto 700 dinarjev na mesec. Terenski dodatek in nadomestilo za ločeno življenje se med seboj izključujeta.

Podpisniki družbenega dogovora soglašajo, da verificacijska komisija ne sme verificirati samoupravnih sporazumov, če se podpisniki samoupravnih sporazumov ne sporazumejo, da ne bodo izplačevali osebnih prejemkov na račun materialnih stroškov oziroma skladov skupne porabe, ki v sporazumih niso izrecno predvideni.

9. člen

Podpisniki soglašajo, da bodo sporazumno valorizirali zneske, določene v 7. in 8. členu tega dogovora, glede na gibanje stroškov, ki jih pokrivajo ti zneski.

10. člen

Podpisniki tega dogovora soglašajo, naj samoupravni sporazumi uredijo obračunavanje osebnih dohodkov v podaljšanem in nočnem delovnem času.

II. DEL

DOLOČBE IN MERILA ZA NEPOSREDNO UPORABO TEGA DOGOVORA

11. člen

Organizacije združenega dela, ki ne sklenejo samoupravnega sporazuma v treh mesecih po uveljavitvi tega splošnega družbenega dogovora, ali če odstopijo od že sklenjenega sporazuma, ne da bi sklenile novega ali pristopile k drugemu, primerjajo svojo delitev z delitvijo, izračunano po merilih, določenih v II. delu dogovora.

12. člen

Da se ustvari osnova za neposredno uporabo splošnega družbenega dogovora, veljajo tale merila:

1. kalkulatívni osebni dohodki po stopnjah strokovne usposobljenosti (13. člen tega dogovora),

2. sredstva za zadovoljevanje skupnih potreb delavcev (14. člen tega dogovora),

3. faktor stimulacije, s katerim se povečajo sredstva kalkulatívni osebnih dohodkov v skladu z doseženimi poslovnimi rezultati, poprečno vloženimi sredstvi in njihovo strukturo (15. člen tega dogovora).

13. člen

Vsota sredstev za kalkulatívne dohodke po tem dogovoru se izračunu tako, da se zneski kalkulatívni osebnih dohodkov iz 2. člena tega dogovora, zmanjšani za 10 %, pomnožijo s številom

$$FS = \frac{k_1 \times d}{D} \times \left(1 + \frac{d}{k_2 \times PSR}\right) \times \left(1 + \frac{D}{k_3 \times KOD}\right) \times \left(1 + \frac{k_4 \times KOD}{OSR}\right)$$

FS = faktor stimulacije, za katerega se povečajo kalkulatívni osebni dohodki, ki so odvisni od poslovnega rezultata,

Faktor stimulacije je opredeljen z elementi:

— KOD = kalkulatívni osebni dohodki

— D = doseženi dohodek

— d = ostanek dohodka

— PSR = poslovna sredstva

— OSR = osnovna sredstva

— k_{1-4} = konstante.

Posamezni členi enačbe faktorja pomenijo:

1. razmerje med ostankom dohodka in doseženim dohodkom izraža možnost delitve dohodka;

2. razmerje med ostankom dohodka in poslovnimi sredstvi izraža rentabilnost gospodarjenja s poslovnimi sredstvi;

3. razmerje med doseženim dohodkom in sredstvi za kalkulatívne osebne dohodke izraža produktivnost dela;

4. razmerje med osnovnimi sredstvi in sredstvi za kalkulatívne osebne dohodke izraža tehnično opremljenost dela.

16. člen

Sredstva za kalkulatívne osebne dohodke po II. delu tega dogovora se izračunajo po določbi 13. člena.

Doseženi dohodek je celotni dohodek, zmanjšan za materialne stroške, amortizacijo po predpisnih stopnjah ter za pogodbene in zakonske obveznosti.

Ostanek dohodka je razlika med doseženim dohodkom in sredstvi bruto kalkulatívni osebnih dohodkov.

Poslovna sredstva so poprečno uporabljena osnovna in obratna sredstva v smislu navodil o vsebini posameznih postavk v bilancah delovnih organizacij.

17. člen

Za izračun tistega dela sredstev za zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb delavcev, ki je odvisen od poslovnega uspeha, se uporabljajo v enačbi faktorja stimulacije tele konstante:

$$k_1 = 0,31$$

$$k_2 = 2$$

$$k_3 = 20$$

$$k_4 = 30$$

zaposlenih po posameznih stopnjah dejanske strokovne usposobljenosti; pri tem se upošteva število vkalkuliranih ur zaposlenih (182 ur na mesec na zaposlenega).

14. člen

Sredstva za zadovoljevanje vseh skupnih potreb delavcev se izračunavajo po neto 400 dinarjev letno na zaposlenega.

15. člen

Del sredstev osebnih dohodkov, ki so odvisni od poslovnih rezultatov, se ugotovi s faktorjem stimulacije po naslednjem obrazcu:

18. člen

Višino sredstev za zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb po II. delu tega dogovora je vsota sredstev za kalkulatívne osebne dohodke (izračunanih po 13. členu) sredstev za zadovoljevanje skupnih potreb delavcev (izračunanih po 14. členu) in osebnih dohodkov, odvisno od poslovnih uspehov, (izračunanih po 15. členu) tega dogovora.

III. DEL

POSTOPEK ZA IZKAZOVANJE IN PRIMERJANJE DELITVENIH ELEMENTOV

19. člen

Podatki za izkazovanje, primerjanje in za kontrolo samoupravnih sporazumov in tega družbenega dogovora morajo biti mesečno na voljo iz knjigovodstva delovnih organizacij.

Sestavni del tega dogovora je metodologija za izkazovanje in primerjanje obsega sredstev za zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb delavcev, izračunanih po merilih samoupravnih sporazumov, in po tem dogovoru.

Podpisniki samoupravnih sporazumov so dolžni v prilogi prikazati zneske in kvantifikacije po tej metodologiji.

20. člen

Samoupravni sporazumi lahko predpišejo druga merila za ugotavljanje delitvenih razmerij s poslovnimi uspehi (faktor stimulacije), vendar pod pogojem, da ne nasprotujejo določbam I. dela tega dogovora.

21. člen

Združeno podjetje lahko v okviru sprejetega samoupravnega sporazuma sklene samoupravni sporazum za vse organizacije v svojem sestavu, lahko pa organizacije v njegovem sestavu samostojno pristopijo k samoupravnim sporazumom po načelu čistih dejavnosti.

22. člen

Verifikacijska komisija preiskusi skladnost splošnih aktov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov tiste gospodarske organi-

zacije, za katero komisija za dogovarjanje (17. člen zakona) ugotovi, da se iz objektivnih razlogov ne more vključiti v katerikoli samoupravni sporazum. Če ugotovi, da so ti splošni akti skladni z zakonom, izda o tem sklep, po katerem se za tako organizacijo ne uporabi določilo drugega odstavka 20. člena zakona.

Enako ravna tudi pri združenem podjetju, za katerega komisija za dogovarjanje ugotovi, da se iz objektivnih razlogov ne vključijo v katerikoli samoupravni sporazum, redi pa odnose med organizacijami v svojem sestavu s samoupravnim sporazumom v smislu 21. člena tega dogovora.

23. člen

Služba družbenega knjigovodstva predlaga v izvajanju svojih nalog, določenih v 11. in 52. členu zakona o službi družbenega knjigovodstva organizacijo združenega dela, ki dosega le toliko dohodka, da lahko izplačuje osebne dohodke v višini 80 % sredstev kalkulatívni osebnih dohodkov, izračunanih po 3. členu tega dogovora in izloča za razširitev materialne osnove manj sredstev kot bi jih po merilih iz samoupravnega sporazuma morala, najkasneje ob pregledu zaključnega računa, pristojni občinski skupščini v obravnavo in sklepanje. O tem obvesti tudi podpisnike tega dogovora.

24. člen

Centralna služba družbenega knjigovodstva za Slovenijo bo na podlagi 11. in 52. člena zakona o službi družbenega knjigovodstva ob rokih, ki so predpisani za objavo podatkov po periodičnih obračunih oziroma po zaključnem računu, izdelala obrazložena poročila o delitvi dohodka po samoupravnih sporazumih in splošnem družbenem dogovoru. Ta poročila bodo vsebovala tudi podatke, po katerih bodo podpisniki tega dogovora spremljali gibanja akumulativnosti po uveljavitvi samoupravnih sporazumov. V svojih poročilih bo centrala službe družbenega knjigovodstva poimensko navedla vse tiste organizacije združenega dela, ki kršijo samoupravne sporazume oziroma določila splošnega družbenega dogovora. Ta poročila bodo imela tudi podatke o vplačilih sredstev v republiški sklad skupnih rezerv.

25. člen

Verifikacijska komisija redno poroča podpisnikom tega dogovora, kako poteka verifikacija samoupravnih sporazumov.

Ta komisija tudi oceni učinkovitost samoupravnega sporazumevanja glede na njegovo namembnost, opisano v 1. členu zakona in glede na realizacijo meril, nakazanih v 2. členu zakona,

(Nadaljevanje na 5. strani)

Sezonski značaj naših izdelkov na tržišču

Dolgoletne izkušnje kažejo, da se zahteve tržišča prilagajajo letnim časom. To velja ne le za naše izdelke, temveč za vrsto drugih izdelkov, ki jih potrošniki potrebujejo v vsakdanjem življenju.

Ko sprejemamo letni plan proizvodnje, moramo računati s tem pojavom, sicer nam domače in tuje tržišče lahko obrne hrbet in se usmeri tja, kjer dobi zaželeno izdelke. Ne moremo torej prodajati to kar mi želimo, temveč to kar potrošniki zahtevajo.

V okviru letnega družbenega plana je torej postavljen plan proizvodnje in prodaje naših izdelkov pri čemer pa so upoštevane obstoječe strojne in druge zmogljivosti in možnosti prodaje naših izdelkov na domačem in tujem tržišču.

Toda naš plan ima to slabost, da se ne moremo v celoti prilagoditi sezonskim potrebam domačega in tujega tržišča in moramo zaradi tega proizvajati izdelke, ki jih držimo v zalogah.

Upoštevajoč letna tromesečja je krogotok prodaje naših izdelkov dokaj zanimiv. V prvem tromesečju ali v januarju, februarju in marcu gredo največ v promet aluminijasta posoda, emajlirana posoda, pomivalne omarice, radiatorji in oljne peči.

V drugem tromesečju v aprilu, maju in juniju pa prodamo največ kopalnih kadi in WC naprav, in kotlov za centralno kurjavo.

V tretjem tromesečju prodamo največ kopalnih kadi in radiatorjev.

Zanimiv promet pa je v četrtem tromesečju ali v oktobru, novembru in decembru. V tem času gredo zelo dobro v prodajo, aluminijasta posoda, emajlirana posoda, deže za mast, pomivalne omarice, radiatorji, kotli za centralno kurjavo in oljne peči.

SPLOŠNI DOGOVOR

(Nadaljevanje s 4. strani)

prav tako tudi ugotavlja, kako učinkovit je ta dogovor in kaj bi bilo treba v njem dopolniti oziroma spremeniti.

26. člen

Komisija za dogovarjanje (17. člen zakona) razlaga ta dogovor, daje navodila za njegovo uporabo in izpopolnjuje metodologijo iz 19. člena tega dogovora.

27. člen

Vsak od podpisnikov tega dogovora lahko kadarkoli predlaga spremembo oziroma dopolnitev dogovora.

Za spremembo in dopolnitev velja enak postopek kot za spremembo tega dogovora.

28. člen

Ta splošni družbeni dogovor je sprejet, ko ga udeleženci podpisujejo v enakem besedilu in začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SR Slovenije«.

Vidimo torej, da smo ravno sedaj pri naši najmočnejši proizvodnji emajlirane, aluminijaste in pocinkane posode ter oljnih peči prešli v izrazito sezono, ko se ti naši izdelki ne kupujejo na tržišču in jih moramo večji del vskladiščiti na zalogo.

Obratno pa ravno v tej sezoni tržišče najbolj išče vse vrste sanitarnih izdelkov, kopalne kadi, WC kotličice in kotle vseh vrst.

Torej, naša prva naloga je, da prislunemo zahtevam potrošnikov in da proizvajamo v tem času tiste izdelke, ki jih najlaže prodamo.

Razgovor z nekdanjim državnim prvakom v varjenju

Leta tečejo in življenje gre mimo nas kot prikazana zgodba na filmskem platnu. Včasih gledamo vsele prizore, včasih pa bolj zapletene, kakor pač življenje nanese.

Tudi zgodba o življenju bivšega državnega prvaka v varjenju je pestra in zanimiva in malokdo ve zanj. Menda smo tudi to pozabili, da imamo v našem kolektivu nekdanjega državnega prvaka v varjenju.

Pogovor z Antonom Ledererjem je bil prijateljski in preprost, kot so preprosti vsi tisti naši sodelavci, ki so v dolgih letih dela ali bolje rečeno garanja v podjetju postavili neizbrisno sled napredka.

Tovariš Tone je prišel na delo v tovarno leta 1928 kot štirinajstletni fantek. Od takrat je preteklo štirideset let in on je delal in delal, brez prestanka. Iz pristopnega fantiča, ki si je služil kruh za vsakdanje življenje, se je razvil v priznanega strokovnjaka za varjenje. Znanje si je pridobil s tečaji in študijem.

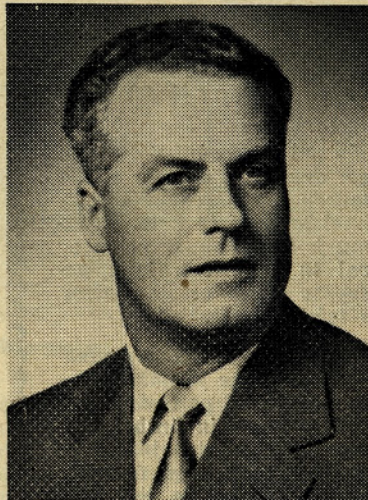
Težka je bila pot od navadnega delavca do državnega prvaka v varjenju. Ko sem ga vprašal kako je to dosegel, mi je povedal to kar sem pričakoval. Dejal je, da si je treba znanje pridobiti v vztrajnim in razumnim delom in neprestanim študijem. Imeti je treba veselje do svojega poklica. Če tega ni, tudi uspeha ni.

Leta 1946 je hotel študirati na srednji tehnični šoli, pa mu je takratni direktor podjetja dejal: »To-

Pri vsem tem pa ne smemo zamenariti asortimana tistih izdelkov, ki sedaj ne gredo v promet. Asortiman teh izdelkov mora biti prilagojen povpraševanju na tržišču, da bomo v jesenski in zimski sezoni naše odjemalce in potrošnike naših izdelkov kar najbolje zadovoljili.

Pri vseh naših prizadevanjih pa ne smemo pozabiti na sloves kvalitete naših izdelkov. Kvaliteta vseh izdelkov se mora vztrajno in postopoma vedno izboljševati kajti od vrhunske kvalitete je odvisen naš poslovni uspeh.

Končno, če se ne bomo držali kolikor je največ mogoče teh tržnih potreb, potem ne moremo pričakovati lepše uspehe v našem poslovanju.

ne, kdo bo pa vzgajal kader, če ti odideš?» Tako je ostal in usposobil nad 800 odličnih varilcev.

Mnogo sva govorila o podrobnostih njegovega življenja in dela v kolektivu, vendar, če bi hotel vse to napisati, bi bila zajetna in poučna knjiga za mladi rod.

Za samoupravljanje pa je dejal, da se mora neprestano krepiti in priti do še večje veljave. Manj je treba govoriti in polemizirati in več narediti, toda ne s fizičnim garanjem kot do sedaj, temveč z modernizacijo našega proizvodnega procesa. V tej smeri je treba z vsemi silami podpreti prizadevanja delavskega sveta in vodstva podjetja.

—ej—

Ob nedeljah hočejo biti prosti

Na zadnjem zboru delovne skupine obrata kemičnih izdelkov, ki je bil zadnji dan maja in o katerem pravijo, da je bil zelo hrupen, tako da je bilo celo zapisnik težko sestaviti, ker so govorili vsevprek, so zahtevali naj bi prenehali z delom v štirih izmenah. Vendar ni bilo bistvo vsega sestanka le delovni čas, temveč so poedinci iznašali svoje osebne težave, o problemih nizkih osebnih dohodkov in podobno.

Jedro zahtev je bilo to, da se s štiriizmenskim delovnim časom ne strinjajo, da imajo tudi oni svoje družine in so ob nedeljah radi prosti ter preživijo ta prosti čas z družino.

Direktor sektorja proizvodnje ing. Pompe je pojasnil navzočim, da je za spreminjanje delovnega časa pristojen delavski svet.

Povedal je, da je bil poslovni odbor napačno obveščen, da obrat kemičnih izdelkov ne dela ob nedeljah in sobotah in da so peči gorele v prazno in podobno.

Obratovodja Končan pa je temu nasprotno povedal, da v maju res niso delali ob nedeljah, medtem ko so ob sobotah gorele vse štiri peči in so torej delali. Zaradi nepredvidenih izpadov pa so izgubili kar dvajset ur in plan ni bil realiziran.

Nekateri so povedali, da je bilo nekaj let nazaj nedeljsko delo več plačano, sedaj pa je nedelja navadni delovni dan, ker je pač tako razporejen delovni čas.

Na sestanku je bilo govora še o marsičem, v glavnem pa je prevladovala le kritika glede delovnega časa in osebnih dohodkov. Manj je bilo govora o povečanju proizvodnje oziroma kaj je treba storiti, da bo proizvodnja frit večja, s tem pa tudi večji zaslužek.

Sestanek, pa čeprav je bil koristen, ni bil uspešen. Tam, kjer prevladujejo samo zahteve in je o obveznostih le malo ali nič govorjeno, ne more biti boljši rezultat poslovanja.

Nedvomno imajo delavci tega obrata težko delo in tako delo imajo tudi nekateri drugi v tovarni, vendar je treba probleme rešiti tako, da bodo z večjo proizvodnjo omogočeni tudi večji služki.

RADE KONČAR NA ZAGREBSKEM VELESEJMU

Rade Končar je razstavil hladilnike iz svoje bitolske tovarne, ki bodo naprodaj od 1.200 do 3.830 dinarjev, odvisno od modela in velikosti. Najzanimivejši so modeli po 250 in 315 l s celico za globoko zamrzovanje na -25°C . Novi pralni stroji Zanussi-Končar imajo avtomatski ekonomizator in delajo brezšumno. Poleg tega so razstavili električne in električno-plinske štedilnike. Rade končar bo prevzel konsignacijo Naonisa.

Civilna zaščita v novem zakonu o narodni obrambi

(Nadaljevanje)

Pred enim letom je Zvezna skupščina sprejela zakon o narodni obrambi. To je eden najvažnejših zakonov sprejetih v zadnjem času. Ta zakon razširja osnovo za povezovanje naporov vseh dejavnikov naše družbe v obrambi svobode, neodvisnosti in suverenosti Jugoslavije. Preko njega se krepi in še bolj uresničuje naša nacionalna tradicija, da je varovanje svobode največja pravica in dolžnost vsakega občana, pa tudi vsak občan vojak, kadar je to potrebno. V sedanjem nemirnem svetu priprave na samoobrambo koristijo ne samo potrebam za primer vojne. Čim večja je naša obrambna sposobnost, tem manjša je možnost, da bi bila kršena naša varnost. Zato zakon o narodni obrambi, ki odpira širok prostor za pobudo vseh ljudi, prispeva ne samo h krepitvi obrambnega duha in samoupravnega povezovanja naporov oboroženega ljudstva v splošni narodni obrambi, marveč prispeva tudi k zagotovitvi miru.

Naša domovina, socialistična Jugoslavija, je po vsem svetu znana kot neomajen borec za trajni

mir, za pravico vsakega naroda in držav in proti vojni kot sredstvu za reševanje problemov v mednarodnih odnosih. V tem boju nismo osamljeni. Vojno kot način za reševanje odnosov med narodi vse bolj odločno in organizirano obsojajo napredne sile v svetu. V svetu so še vedno številne in močne nazadnjaške sile, ki se ne odpovedujejo niti najbolj surovi, najbolj okrutni zločinski vojni, če lahko po tej poti uresničijo svoje imperialistične cilje.

Zato mora biti in je nenehna, stalna krepitev obrambne moči naše socialistične dežele sestavni del našega boja za mir, za svobodo, za pravice vsakega naroda do neodvisnosti, za enakopravnost med narodi.

Kakšne so možnosti, da kot občan pomagaš danes krepiti obrambno moč svoje dežele? Te možnosti so številne in pomembne. Kot član kolektiva v katerem delaš, kot občan pa tudi na svojem domu, povsod lahko sedaj v miru veliko narediš, da sodeluješ v določanju obrambne politike dežele, pri pripravi osebnega in družinskega pribora za prvo pomoč, predelavi kleti v zaklonišča,

pripravi orožja za čiščenje ruševin in podobno. Zelo važno je, če veš, da v sodobni vojni ne bo razlike med fronto in zaledjem, marveč bo v slučaju vojne celotno državno ozemlje postalo vojno prizorišče takoj, ko se bo napad začel. To pomeni, da bi se tudi ti skupaj s svojo družino znašel takoj neposredno na bojišču, čeprav utegne biti fronta oddaljena od tvojega kraja več sto kilometrov. Prav tako je zelo važno, da nikoli ne pozabiš naslednjega: naš samoupravni družbeni sistem in naša zamisel v vseljidski obrambni vojni omogoča, da se kot občan ne glede na svoje delovno mesto in družbeni položaj izkažeš kot aktiven dejavnik pri organiziranju narodne obrambe v miru in pri aktivnem, organiziranem odporu v vojni. Obramba dežele je tvoja pravica in dolžnost kot občana socialistične Jugoslavije. Tvoja sposobnost, da boš branilec neodvisnosti svoje dežele, je odvisna predvsem od tvoje zavesti in odločnosti, da se napadalcu odločno upreš. Zato je nujno, da se usposobiš kot pripadnik ene izmed enot civilne zaščite za potrebe samozasčite: pomoč samemu sebi, družini in najbližjim soobčanom.

Ne smeš podcenjevati možnosti in pomena osebnega prispevka ka h krepitvi obrambe moči svoje dežele. Čeprav je uničevalna moč, moč sodobnega orožja zelo visoka, pa se vseeno lahko učinkovito obvarujemo, če pravočasno in spretno ukrepamo. Zato ne smemo pozabiti, da bo od tega zelo pogosto odvisno življenje družine, soobčana in nas samih. Pripravljenost in znanje bosta naša največja prispevka k obrambni moči naše domovine.

Narodi Jugoslavije niso nikoli zapirali oči pred stvarnostjo: zavedajo se nevarnosti, ki grozi vsemu kar so doslej ustvarili. Naši narodi niso nikdar omahovali, kadar je bilo treba braniti svobodo in neodvisnost. Moč in številčnost napadalcev nista nikoli napravili nanje vtisa, niti jih nista zastrašili. Iz lastne zgodovine so se naučili, da je narod neuničljiv, če se je pripravljen boriti ne glede na sovražnikovo moč in okrutnost. Zato je naravno, da opiramo našo obrambo na vseljidski odpor, na odpor ljudstva proti napadalcu. Izvirnost naše obrambe pa ni v tem. Tudi vsi drugi narodi so se bojevali proti okupatorju. Noben narod pa ni doslej organiziral obrambe v samoupravni družbi, v kateri postanejo vsi družbeni posli, tudi narodna obramba, pravica in dolžnost slehernega občana.

»Narodna obramba« je rečeno v zakonu »je enoten sistem organiziranja in pripravljanja družbenopolitičnih skupnosti ter delovnih in drugih organizacij in občanov za obrambo dežele in njihovo sodelovanje v oboroženem boju in drugih oblikah odpora, zaščiti in reševanja prebivalstva ter materialnih dobrin in v izpolnjevanju drugih nalog, važnih za narodno obrambo.«

NADOMESTILO ZA IZGUBLJENE ZASLUŽKE

Vsem občanom, ki so na vojaških vajah, pripada denarno na-

domestilo za izgubljene zasluzke:

— občanom v delovnem razmerju pripada nadomestilo v višini povprečnega dohodka v zadnjih treh mesecih;

— upokojujencem in invalidom v višini pokojnine ali invalidnine;

— začasno brezposelnim občanom, ki prejemajo nadomestilo v višini nadomestila zaradi začasne brezposelnosti;

— svobodni poklici, kmetje in drugi občani zunaj delovnega razmerja prejemajo nadomestilo po predpisih, ki jih izda Zvezni izvršni svet.

Če ima rezervist čin v vojski, prejema nadomestilo po činu, če je to zanj ugodnejše.

ZENSKÉ — VOJAŠKE OBVEZNICE

Zakon o vojaški obveznosti pri naša pomembne novosti v pogledu vojaške obveznosti žensk.

V čem so te novosti?

Razširjen je krog žensk — vojaških obveznic in razširjene so njihove obveznosti kot vojaških obveznic.

Po novem zakonu so vojaške obveznice vse ženske, stare nad 19 in mlajše od 40 let ne glede na strokovno izobrazbo — ženske rezervni oficirji so vojaške obveznice do 50. leta.

Kakor moški, so tudi ženske vojaške obveznice lahko razporejene na dolžnosti v JLA ali v teritorialni obrambi. Razlika je samo v tem, da ne služijo vojaškega roka in da tudi ne spadajo pod naborno obveznost. Tudi ženske pa bo mogoče v prihodnje vpoklicati na vaje za pripravljavanje in usposabljanje za obrambo dežele.

REZERVA JLA IN TERITORIALNE OBAMBE

V rezervo JLA so lahko razporejene ženske — vojaške obveznice, ki imajo potrebno izobrazbo za opravljanje raznih strokovnih poslov. To so:

— medicinsko osebje (zdravnice, zdravniške pomočnice, medicinske sestre);

— inženirke in tehnice vseh vrst;

— radiotelegrafke, telefonistke, prometnice itd.

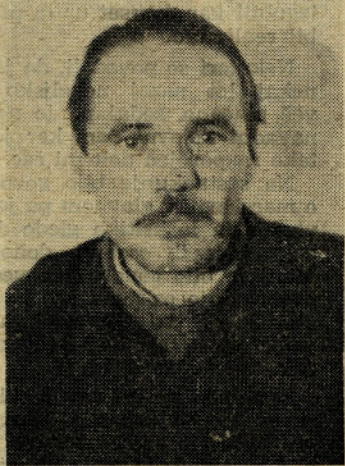
V enote in službe teritorialne obrambe se lahko razporede vse ženske — vojaške obveznice, ne glede na strokovne kvalifikacije.

Jugoslovanski ljudski armadi kot operativnem delu oboroženih sil so ženske potrebne predvsem kot strokovnjaki in tudi v primeru vojne bi prišle na položaje, ki jih lahko prav tako uspešno opravljajo kakor moški. Tako se moški oproste za razporeditev na bojne dolžnosti.

V enote teritorialne obrambe se, kot rečeno, lahko razporede vse ženske — vojaške obveznice, ki niso razporejene v rezervo JLA. S tem je zakon omogočil vsem ženskam, da v praksi uveljavljajo svojo ustavno pravico in obveznost glede obrambe dežele, ker je bilo po dosedanjih predpi-

(Nadaljevanje na 7. strani)

Življenja trnjeva pot

ske pravice in bil kot mnogo drugih njegovih sodelavcev odpuščen. Rad je imel tovarno in delo. Hudo mu je bilo, vendar ni okleval in se z vztrajnim pa čeprav priložnostnim delom s težavo preživljal.

Prišla je druga svetovna vojna in Jože je našel svoje mesto med partizani. Postal je oficir in hraber borec. Po končani vojni pa se je spet zaposlil v tovarni, kajti čutil je, da jim pripada in da on pripada njej.

To je skromna in kratka zgodovina delavca, ki je vgradil s svojim marljivim delom in svojo odločnostjo svoj delež v našo sedanjost.

Toda tudi v povojnih letih Jože ni miroval. Kot član ZK je bil vedno med prvimi na udarniškem delu ter marljivo deloval v vseh družbeno-političnih organizacijah in ljudski tehniki.

Stirideset let dela v podjetju je dolga doba. Lahko se vprašamo ali smo vse storili kar je dostojno in pravilno za tak jubilej in takih jubilejev imamo precej, ali smo jih enostavno registrirali.

Zavedam se, da teh par napisanih vrstic ne more odtehtati pol življenja, prebitega med zidovi tovarne, vendar naj bodo še tako skromne, mnogo povedo.

—ej—

Junija leta 1930 je prišel na delo v tovarno štirinajstletni Jože Kunst. Kot mladoletnik je opravljal različna dela vendar je bil zanja slabo plačan. Kot sin delavca, ki je moral s svojim skromnim zaslužkom preživljati družino, je okusil marsikatero grenko in je moral kot pravimo marsikaj »požreti«, kajti živeti je bilo treba.

Jože je pridno delal, bil je odličen delavec, ki ga je upošteval tedanji lastnik tovarne, saj je bil kot pravimo cenena delovna sila in kot tak izredno »rentabilen«.

Prišlo je leto 1936, leto velike stavke. Jože se je z vso vnemo boril za delav-

CIVILNA ZAŠČITA

(Nadaljevanje s 6. strani)

sih omogočeno samo ožjem krogu žensk — strokovnjakom in tistim, ki se prostovoljno javijo in ki so sprejete v vojsko. Izraženo je tudi popolno priznanje ženskam kot borkam in bodočim branilkam dežele. Vzpostavljena je široka osnova za organiziranje teritorialne obrambe in vključevanje vsega ljudstva v obrambo dežele.

RAZPORED IN VPOKLIC ŽENSK V VOJSKO

Ženske — vojaške obveznice, razporejene na vojaške dolžnosti v JLA, se lahko vpočkijo na svoje dolžnosti v primeru nevarnosti napada na deželo (neposredna vojna nevarnost) ali med vojno.

Ženske, razporejene v teritorialno obrambo, se lahko vpočkijo na vojaške dolžnosti tudi v mirnem času. V mirnem času bodo največkrat vpočkljene za:

- posamezno (osebno) usposabljanje za opravljanje določenih poslov in dolžnosti v enotah teritorialne obrambe;
- vaje (kolektivno urejanje) in priučitev enot in služb teritorialne obrambe;
- mobilizacijske vaje in preizkušnje.

KDAJ SE ŽENSK NE VPOKLIČEJO V VOJAŠKO SLUŽBO

V vojaško službo ne bodo vpočkljene ženske:

- katerih zakonski drug je vpočkljan na vojaško dolžnost;
- vdove, ločene in samske, ki imajo otroka mlajšega od 15 let;
- ki imajo otroka mlajšega od 10 let;
- nosečnice.

CIVILNA ZAŠČITA

Civilna zaščita je bila kot družbeno potrebna tudi doslej pravilno in pozitivno ocenjena, vendar njena pravna ureditev ni bila ustrezna. Zakon o narodni obrambi iz leta 1955 je vseboval le nekaj določil, ki so se nanašale na to stvarino (od 92. do 95. člena in od 126. do 130. člena) in so določale, da je civilna zaščita obvezna za vse občane od 16. leta (zgornja meja ni bila določena), pri tem pa so bile izvzete posamezne kategorije občanov. Določena je bila tudi splošna obveznost izvrševanja ukrepov civilne zaščite. Ti ukrepi pa razen obvezne graditve zaklonišč v novih stavbah niso bili določeni v zakonu, temveč je bil Zvezni izvršni svet pooblaščen, da jih predpiše, vendar pa jih ni izdal.

S spremembami in dopolnitvami tega zakona iz leta 1965 je bilo delovno področje civilne zaščite razširjeno tudi za primer elementarne nevarnosti. Predvideno je bilo, da družbeno-politične skupnosti lahko ustanovijo štabe za civilno zaščito. Na podlagi tega so določali republiški zakoni o varstvu pred elementarnimi nevarnostmi, ustanovitve štabov za civilno zaščito kot organov pristojnih za vodstvo boja zoper elementarne nevarnosti. Ti štabi so se zlasti uveljavili v obrambi pred poplavami.

(Nadaljevanje prihodnjic)

ŠTIRINAJST MOŽ NA LADJI

Zbrali so se tam sredi junija možje in fantje v najlepših letih, veliki in manjši, z več ali manj kilogrami na svojih kosteh, z višjo ali manj visoko kvalifikacijo — nesporna elita tovarniške »LT«, vendar vsi z enako veliko željo, preizkusiti svoje telo in znanje v naravi in v boju z njo.

Zbrali so se, napravili načrt, napisali pismo barbi Nikoli, pripravili denar. In pripravili so si vreče in v vreče so si dali plavuti in maske in dihalne cevke in boje in uteži, in nabrusili so harpune in naoljili podvodne puške; in pripravljeni so bili izprazniti morje, če bi le bilo dovolj majhnih.

v njih, to le ni bila tako usodna nesreča. V spominu mi je ostala še huda zaspanost voznikov okoli druge, tretje ure zjutraj, tako da voznja po levi ni bila nič posebnega; ob svitu pa čudovit razgled na morje in bele otoke z vrha Velebita; pa še »strahotna« razčlenjenost obale. Strahotna zato, ker je tej razčlenjenosti zvesto sledila tudi cesta, in lahko si predstavljate, kako je razmigalo vrat utrujenemu, dremajočemu potniku, ko mu je metalo glavo sem ter tja.

Okoli 12. ure smo siti voznje prispeli na cilj v majhno mestece Murter na otoku Murter, ki je z mostom povezano s celino. Vroč

pa je predstavljal naš gostitelj barba Nikola. Pod vplivom otroške in mladinske literature sem si barbo vedno predstavljal kot starega sivega čičo z zgrizeno pipico med zobmi in prijaznimi očmi. No, Nikola je bil ves drugačen. Visok, močan, razmeroma mlad invalidski upokojenec državne službe (okoli 48 let), rdeče polti, plavih las in rjavih oči, pri vsem tem pa celo Dalmatincev po rodu. Kdo ve kakšni vetrovi zgodovine so znesli skupaj njegov rod? Ženo in hčerka (in pokojnino) živi v lepi beli hiši sredi vinograda in oljk, za dvig standarda pa z ladjico prevažata turiste med Korpati in lovi ribe. Pravzaprav bi temu lahko rekli idilično življenje na dalmatinski način.

V hladu svoje sprejemnice, ki je bila pravo nasprotje pripeka-jočemu opoldanskemu soncu, nas je pogostil s črnim vinom, rakijo in orehovim likerjem in nam na mah dvignil razpoloženje. Skupno smo se odločili za osvežitev v morju in čez nizek grič pohiteli v kopalnišče ob elegantnem hotelu »Slanice«. Ob prvem namakanju smo ugotovili, da bi bilo kopalnišče bolje imenovati »mrzlice«, ker voda ni bila niti tako slana, pač pa presneto mrzla zaradi bližnjih izvirov sladke vode. Ker se je lanska deževna pomlad zavlekla daleč v poletje, smo se vsi beli in občutljivi zatekli v senco dreves, kljub temu pa je sonce takoj pokazalo roge in nas oblilo s prvo rdečico. Utrujenost in prijetna toplota sta nekaterim kmalu kar na plaži pomagala v svet sanj. Pa še zbuditi se jih ni dalo vseh in smo lahko Koclju naložili kup kamena na razne bistvene dele telesa. Prav gotovo ga je potem tlačila mora.

Kosilo v hotelu je bilo izvrstno in pozabljeno so bile vse napovedi o shujševalnih kurah. S polnim želodcem ni bilo nobenega več, ki bi se branil, ki bi se sploh lahko ubranil počitka v mehkih posteljah, ki sta nam jih pripravila barba Nikola in njegova žena. Večerja, bojni posvet za naslednji, prvi delovni dan sta minila kot blisk in spet smo popadali v postelje, da bi si nabrali še novih moči in tako lažje odšli novim dogodivščinam naproti.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Veseli in dobre volje

Na dan odhoda, petek je bil, nas je ostalo trinajst. Pet ali šest jih je ostalo doma zaradi najrazličnejših vzrokov: od polomljenih kosti, pa tja do zakonskih družic, ki so prepričane, da je vsaka odsotnost možu življenjska priložnost za telovadno vajo, ki se ji reče »skakanje čez plot«. In priznati morate, da je žena »besen« vzrok, da ne greš na morje. Od trinajstih je bilo nekaj izkušenih morskih volkov: Dumbo, Albin, Silvo, Andrej, Valter; nekaj nas je bilo takih, ki smo vsaj malo že povohali podvodni lov: Maks, Kocelj, Miran; ostali: Edi, Ferdo, Slavec, Ivo pa čisti novinci, česar pa razen Edija, ki mu je to že na nosu pisalo, nikoli ne bi priznali. Izven kategorij pa je bil kuhar Tone, ki je izvrstno prenašal vročino, kar je bilo pri njegovem poslu tudi potrebno, imel pa je napako, da kot vsi izvrstni kuharji, sploh ni prenesel kritike svojega kuhanja.

Približno ob desetih zvečer smo se zbasali v avtomobile in odbrzeli po začrtani poti: Celje—Zagreb—Karlovac—Plitvice—Zadar—Murter, proti morju. Vožnja je srečno minila, čeprav naj v tolažbo tistim, ki verjamejo v številko »13« in še petek po vrhu, da je vendarle en avto sfrčal s ceste v grmovje. Ker pa so ga trije močni fantje, ki so bili v njem, porinili nazaj na cesto, in ker ni bilo nič polomljenega ne avtu, ne

črna kava v majhni gostilni in prijeten slan vonj morja sta vrnila moči in pomirila razmajane želodce. Slavni naš vodja in tehnik Dumbo je takoj razdelil naloge, ki pa so bile v glavnem počivalniške narave. Mene, naivnega novince pa je počastil s tem, da sem lahko pisal poročilo o ekspediciji in kot prvo podnalogo, da sem šel kupit razglednice poročenim moškimi (se ve za-kaj!). Ti nalogi sta bili zame prvo ne preveč prijetno presenečenje.

Drugo prijetnejše presenečenje

Iz kronike nesreč

Skoraj nehote smo pobrskali po kroniki nesreč pri delu, ki jo vzorno in skrbno vodi Slavko Muhovec v oddelku varstva pri delu.

Za mesec maj se konča rubrika »zaporedna številka« s 25 kar pomeni, da se je pripetilo toliko nesreč pri delu ali izven dela.

Vzroki raznih vbodljajev, prask, stisnin, urezov in podobno so še delni.

Zanimivi so podatki, ki opisujejo kako se posamezne nesreče čeprav male pripetijo. Nekoga je spodneslo na cesti, ko se je vozil z mopedom na delo, drugemu je stisnilo prste leve ali desne roke,

nekdo se je urezal v prste in tako dalje.

Ce bi bili bolj pozorni pri delu, bi se toliko poškodb ne pripetilo.

Ta suha statistika pa skriva v sebi precejšnje število izpadlih delovnih dni poleg bolečin, ki jih je vsak poškodovanec pretrpel.

Bodimo bolj previdni pri delu in upoštevajmo varnostne predpise.

Dapisujte

V NAŠ LIST

Kadrovske vesti

V podjetju so se zaposlili:

Pavić Ivan, Novak Janez, Zupanc Albin, Rihtar Alojz, Pavić Milan, Petek Martin, Podvornik Franc, Pratkaner Alojz, Štante Franc, Ivanjko Stjepan, Lešek Martin, Gorišek Zdravko, Rakovnik Branko, Petrović Ljubiša, Milojević Milivoje, Mičić Milan, Hercek Josip, Lukavski Antun, Koren Jože, Gradić Roman, Lebić

Janko, Hohnjec Zvonimir, Kožuh Danijela, Kramar Martina, Lešek Justina, Ocvirk Helena, Zupanc Štefanija, Vindiš Marija, Vuk Darinka, Gorišek Mihaela in Metličar Nada.

Iz podjetja so odšli:

Sporazumno so zapustili podjetje:

Ivanko Ana, Brečko Hedvika, Podbrežnik Ljubislava, Arlič Marija, Bastič Alenka, Podgoršek Jožica, Firšt Margareta, Kerner Angela, Gorenjak Marija, Žumer Marija, Mehić Dragica, Lipičnik

Ivan, Zupanc Srečko, Berčič Mirko, Kolin Ivan, Gorenšek Drago, Vrščič Herman, Župerl Zvonko, Špingler Rudi, Kolman Cveto, Brečko Martin, Stožir Anton, Škrobar Vlado, Lešek Ivan, Pajek Alojz in Medved Branko.

Samovoljno so zapustili podjetje:

Toman Vilma, Oberan Marija, Mulej Štefanija, Počivavšek Ivica, Mrzlak Štefanija, Polajžer Jože, Milojević Dragoljub, Smiljković Živorad, Koštomaj Peter, Kozmus Boris, Planko Vinko, Božiček Jože, Žolger Leopold, Ogrizek Marjan, Martek Ivan, Novak Franc, Vengušt Milan in Hajmerle Ivan.

V JLA so odšli:

Pavić Marjan, Fazarinc Konrad, Brglez Vladimir, Kukovič Zdenko, Rošar Franc, Jeseničnik Alojz, Turnšek Milan, Terjašek Marjan, Kostanjšek Viljem, Štuhec Mirko, Ribižl Mirko, Pirc Rudi, Herič Drago, Tovornik Miroslav, Žolnir Dušan, Hadner Jože, Kaiser Edi, Petrič Branko, Šopar Milan in Pušnik Rudi.

Ivalidsko upokojeni:

Lovše Jože, Majcen Mihael in Čepin Edvard.

Umrli: JAMNIŠEK Ivan.

Poročili so se

Zdolšek Ana — »Plevčak«, Mijošek Stjepan, Sevčnikar Franc, Celcer Jožefa — »Onič«, Onič Jože, Kotnik Slavica — »Ravnak«, Domus Štefanija — »Dolenc«, Bobnar Janez.

GOSPODARSKE INFORMACIJE

NAJVIŠJE CENE KOVINSKE POSODE

Svet kovinske in elektroindustrije ZGZ objavlja, da se lahko povečajo prodajne cene emajlirane, pocinkane in ostale kovinske posode do 15 % z ozirom na dosedanji cenik.

Emajlirec

Časnik izhaja v okviru enote za informacije in tisk enkrat mesečno v nakladi 4800 izvodov in ga dobijo vsi člani kolektiva brezplačno. Ureja ga komisija za informacije in tisk. Glavni in odgovorni urednik Emil Jejič. Naslov uredništva Celje, Mariborska 86, telefon 39-21, interna 238. Tisk in klišej CETIS grafično podjetje Celje

Skoraj pol leta je čakal na pokojnino

S 1. januarjem 1971. leta je bil upokojen Jože Remih, ki je delal vso delovno dobo v naši tovarni, večji del v kleparnici. Po odhodu v pokoj ga je doletela družinska nesreča in ves prihranjeni denar mu je kaj kmalu pošel, če o prihrankih lahko sploh govorimo.

Jože je čakal dan za dnem kdaj mu bo Komunalni zavod za socialno zavarovanje v Celju dostavil odločbo o upokojitvi.

No, odločbo je končno dočakal aprila meseca, denarja pa ni bilo od nikoder. Jože se je moral zadolžiti pri prijateljih, da je lahko plačal stanovanje. Nekajkrat je potrkal na razna vrata v zavodu za socialno zavarovanje, vendar brez uspeha. Pošiljali so ga od pisarne do pisarne, od tajnice do referenta, od referenta do načelnika in kdo ve še kam. Dolgo ni nič opravil. Obljubili so mu, da bodo poslali pokojnino, toda ostalo je le pri obljubah, dokler se ni Jože močno razjezil kar ni bila in ni njegova navada. Moral se je takorekoč »skregati«, da je končno le konec meseca maja prejel svojo zasluženo pokojnino.

Menda je vsak komentar k temu odveč in naj naši bralci sami presodijo, če se morda le da pokojnina izplačati nekoliko prej kot pa v skoraj pol leta.

Fabriške zdrahe

Zbudili so se orodjarji, si plan postavili so svoj, ker zdaj so sami gospodarji, pri delu jih obliva znoj.

Se tisti, ki so v režiji, ne zadrževajo se nič zdaj več jim ne reže, čeprav so v isti kompaniji, denar drugače si dele.

Topilci dvignili so glave, v nedeljo prosti dan žele, da ne izgubijo stare slave, naj frit nam več se narede.

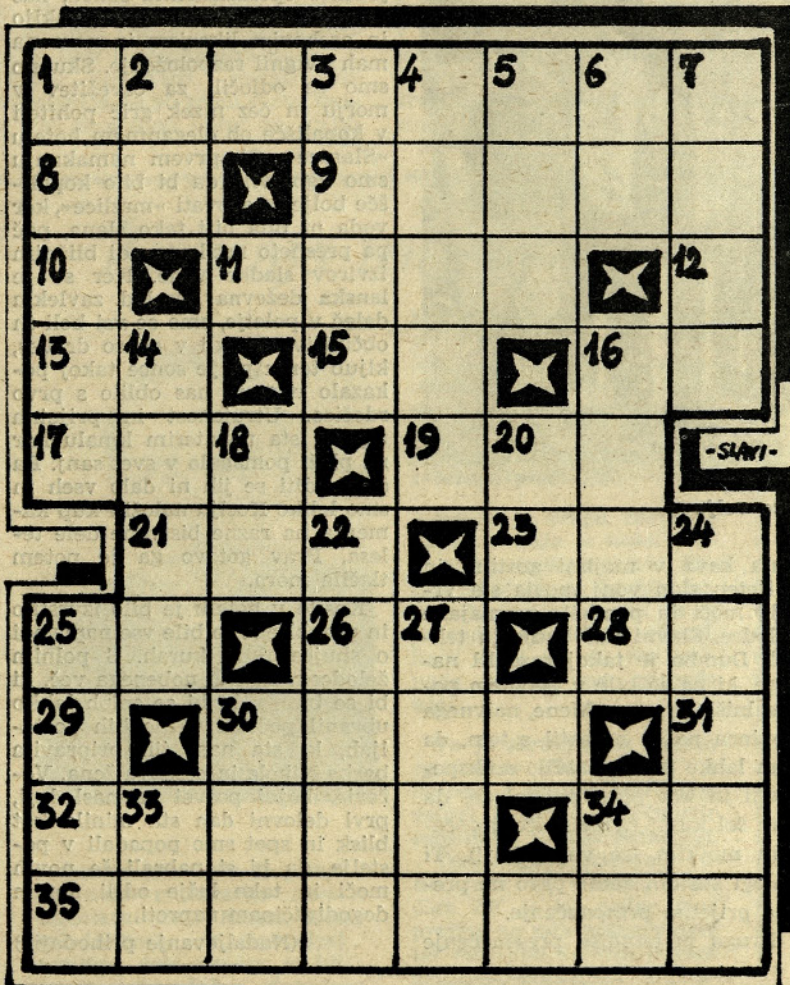
Pritožb in prošenj kar dežuje na močni poslovni odbor, ta naj nam plače kar zvišuje, pa zdaljša nam naj še odmor.

Delavski svet se ukvarja s sklepi, saj »sklepna revma« tare nas, morda pa časi bodo lepi, če ujamemo moderni čas.

NEKURANTNE ZALOGE POSODE

Sektor prodaje je predlagal poslovnemu odboru odprodajo nekurantne posode po znižani ceni. Predvsem je to posoda, ki je bila razpisana za izvoz in v barvah, ki za domače tržišče niso sprejemljive. Te zaloge trajajo že več mesecev, zato jih je treba nujno odprodati.

KRIŽANKA

VODORAVNO:

1. avstrasko lovsko orožje, 8. znamka italijanskih težkih kamionov, 9. žensko ime, 10. kemični znak za žveplo, 11. veterc, 12. predzadnja črka, 13. tretja oseba ednine sedanjega časa od glagola ne biti, 15. nikalnica, 16. primorski vzklík, 17. predujem, predplačilo, 19. življenjska tekočina, 21. rdeča poljska cvetlica, 23. ženski pevski glas, 25. duša umrlih pri starih egipčanih, 26. vse v redu, 28. osebni zaimek, 29. 18. črka, 30. oklepno vozilo, 31. kemični znak za Argon, 32. naziv ameriške odprave na luno, 34. pijača starih Slovanov, 35. glavno mesto Bosne in Hercegovine.

NAVPIČNO:

1. del imena ene od jugoslovan-skih republik, 2. znanje, pamet, 3. polet, zanos, 4. majhen rep, 5. žensko ime, 6. kratica za nogometni klub, 7. od Izraela okupirano arabsko mesto na Sinaju, 11. avtomobilska oznaka Švedske, 14. žensko ime, 16. sredstvo za umivanje, 18. kratica za Adriaavio-promet, 20. egipčanski sončni bog, 22. vrsta avstralskega medveda, 24. panj za sekanje drv, 25. ime, naziv kamnite pokrajine na Primorskem in Notranjskem, kratica za korpus narodne obrambe Jugoslavije, 30. trenje, 33. veznik, 34. začetnici imena in priimka predsednice Skupščine občine Celje. — Slavi —